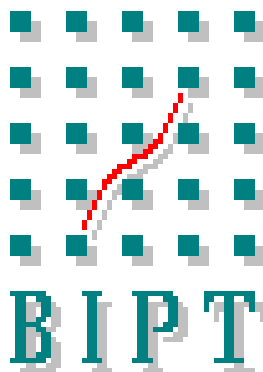

**ADVIES VAN HET BIPT BETREFFENDE DE
AANPASSING VAN DE INTERCONNECTIETARIEVEN
VAN DE N.V. BELGACOM MOBILE NAAR
AANLEIDING VAN DE AANWIJZING ERVAN ALS
OPERATOR MET EEN STERKE POSITIE OP DE
NATIONALE MARKT VOOR INTERCONNECTIE**

BELGISCH INSTITUUT VOOR POSTDIENSTEN EN TELECOMMUNICATIE

25 JULI 2001

Pagina opzettelijk wit

INHOUDSTAFEL

1 INLEIDING.....	2
2 UITEENZETTING VAN HET PROBLEEM : TERMINOLOGIE	2
3 TERMINATINGKOSTEN OP MOBIELE NETWERKEN.....	3
4 WETTELIJK EN REGLEMENTAIR KADER.....	4
5 BEGINSSEL VAN NIET-DISCRIMINATIE.....	5
6 RETROACTA.....	6
7 KOSTENMODEL	6
8 AANPASSING VAN DE INTERCONNECTIEKOSTEN VAN BELGACOM MOBILE	7
9 BEREKENING VAN NIEUWE MTR-TARIEVEN	7
10 IMPACT OP DE TARIEVEN VAN VASTE NAAR MOBIELE TOESTELLEN.....	8
11 TIJDSHEMA VOOR DE TOEPASSING	8
12 BEGELEIDENDE MAATREGELEN	8
13 CONCLUSIES	10

1 INLEIDING

In een geliberaliseerde markt vormen de financiële voorwaarden voor interconnectie onder de verschillende netwerken die vaste en mobiele telecommunicatiediensten aanbieden, een essentieel element voor de ontwikkeling van de concurrentie. Het is dus absoluut noodzakelijk dat de naleving van bepaalde regels terzake wordt opgelegd, in het bijzonder aan de operatoren die de sterkste positie op de betreffende markt bekleden.

Overeenkomstig het toepasselijke Europese recht heeft het BIPT, als nationale autoriteit in de Belgische telecommunicatiesector, tot doel tegelijkertijd een eerlijke en gezonde concurrentie tussen de verschillende marktspelers te ontwikkelen, zodat die in ons land hun activiteiten kunnen ontplooiën met voldoende financiële levensvatbaarheid enerzijds en anderzijds de gewettigde belangen van de eindconsumenten, zowel particulieren als ondernemingen, te beschermen om over performante telecommunicatiediensten te beschikken tegen redelijke en concurrentiële prijzen.

De spectaculaire groei van de mobiele-telefoniediensten van de jongste jaren heeft van de betreffende operatoren hoofdrolspelers gemaakt in de nationale telecommunicatiesector. Van de drie ondernemingen die in België gemachtigd zijn om die mobiele diensten aan te bieden (Belgacom Mobile dat de Proximus-dienst exploiteert, Mobistar en KPN Orange Belgium), beschikt de eerstgenoemde over een sterke positie, niet alleen op de markt voor mobiele communicatie maar ook op de nationale interconnectiemarkt. Het gevolg daarvan is dat Belgacom Mobile voortaan onderworpen is aan bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen inzake vaststelling van het niveau van haar interconnectiekosten.

Dit advies wil een mechanisme voor de aanpassing van de interconnectietarieven voorstellen dat door de n.v. Belgacom Mobile op de overige operatoren wordt toegepast, naar aanleiding van haar aanwijzing als operator met een sterke positie op de nationale markt voor interconnectie. Dit advies is het vervolg op de twee vorige adviezen van 2 februari 2001, respectievelijk betreffende de operatoren met een sterke positie op de nationale markt voor interconnectie en de aanwijzing van Belgacom Mobile als operator met een sterke positie op de markt.

De interconnectietarieven die onder operatoren worden toegepast, vormen een essentieel onderdeel van de kosten om de dienst die door de eindklant wordt gevraagd, te verstrekken en hebben dus een directe invloed op de kleinhandelsprijs die de operator aan die laatste aanrekent. In het specifieke geval van de mobiele-communicatienetten vormen de interconnectiekosten die worden gevraagd door de mobiele operatoren op het netwerk waarvan de oproep eindigt, dus een belangrijk deel van de uiteindelijke prijs die door de klant wordt betaald, zowel voor oproepen van mobiele naar mobiele toestellen als van vaste naar mobiele toestellen. De in dit advies voorgestelde aanpassing van de interconnectietarieven die door Belgacom Mobile worden toegepast, zal dus vooral haar weerslag hebben op de kleinhandelsprijzen voor het verkeer van vaste naar mobiele toestellen. Die prijs is in het verleden al vaak bekritiseerd door diverse verenigingen, ook al tonen internationale vergelijkingen aan dat de prijzen van oproepen "vast naar mobiel" (F2M¹) in België om en bij een redelijk Europees gemiddelde liggen.

2 UITEENZETTING VAN HET PROBLEEM : TERMINOLOGIE

Algemeen gesproken omvat interconnectie tussen twee telecommunicatienetten twee afzonderlijke aspecten : de aanroeping van oproepen (collecting) op een netwerk om de klanten ervan de mogelijkheid te bieden gebruik te maken van de diensten van een andere operator om indirect de bestemming te bereiken door middel van een gepaste selectiecode (CSC²) enerzijds en de afwikkeling van oproepen (terminating) komende van een ander telecommunicatienetwerk op het betreffende netwerk anderzijds. Daar indirecte toegang in België niet wordt opgelegd aan de mobiele-telefoonoperatoren, is het doel van de maatregelen waarvan sprake in dit advies uitsluitend beperkt tot de "MTR"-terminatingkosten (3). Die zijn verschuldigd om de oproepen te laten eindigen op een mobiel telefoonnetwerk en in het bijzonder op dat van Belgacom Mobile.

A priori kan de tariefstructuur van die interconnectiekosten de volgende vier elementen bevatten:

- de **kosten voor de totstandbrenging van de oproepen tijdens de piekuren** (PK-SU = "Peak Set-up");
- de **kosten in verhouding tot de duur van de oproepen tijdens de piekuren** (PK-DU = "Peak Duration");

1 F2M = Fixed To Mobile

2 CSC = Carrier Selection Code

3 MTR = Mobile Terminating Rate

- de kosten voor de totstandbrenging van de oproepen tijdens de daluren (OF-SU = "Off-peak Set-up");
- de kosten in verhouding tot de duur van de oproepen tijdens de daluren (OF-DU = "Off-peak Duration").

De tariefstructuren voor interconnectie die momenteel in België worden toegepast, voldoen aan dat schema. Er zij op gewezen dat er varianten mogelijk zijn : in het bijzonder om rekening te houden met de kostprijs voor de totstandbrenging van de oproepen, d.i. de kostprijs die in verhouding staat tot het aantal oproepen en niet tot de duur ervan, is het mogelijk om zoals dat in andere landen gebeurt, de "set-up"-kosten te vervangen door een vaste aanvangsperiode, bijvoorbeeld een hele minuut, waarbij een minimumbedrag wordt aangerekend. Toch moet ermee rekening worden gehouden dat de benadering waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de set-upkosten van een oproep en de kosten in verband met de duur, duidelijk transparanter is en overeenstemt met de realiteit van de werking van een telecommunicatienetwerk.

De terminatingkosten van de oproepen op een telecommunicatienetwerk vormen vanzelfsprekend een van de voornaamste elementen van de kosten van het kleinhandelstarief dat door de operator van het netwerk dat naar dat netwerk belt, wordt toegepast op de eigen klant die aan de oorsprong ligt van de oproep. Algemeen kan worden gesteld dat het **RT-kleinhandelstarief** ("**Retail Tariff**") voor een gegeven type van oproep tussen netwerken het resultaat is van de som van de **TR-terminatingkosten** ("**Terminating Rate**") die worden gevraagd door de operator van het netwerk van bestemming van de oproep en de **RR-retentionkosten** ("**Retention Rate**") die worden toegepast door de operator van het netwerk vanwaar de oproep uitgaat : die retentionkosten stemmen dus overeen met de marge die de operator van het oproepende netwerk geniet op het betreffende type van oproep om zijn eigen kosten te dekken en een voldoende winstmarge te creëren. In de praktijk kan de structuur van de interconnectiekosten soms ingewikkelder zijn wanneer gebruik gemaakt wordt van een transitnetwerk.

In het geval bijvoorbeeld van een oproep vanuit het PSTN-netwerk (4) van Belgacom naar het gsm-netwerk van Proximus, namelijk een F2M-oproep, steken in de prijs die aan de oproepende "vaste" klant van Belgacom wordt aangerekend, twee elementen : de MTR-terminatingkosten die door Belgacom Mobile worden gevraagd en de retentionkosten die door Belgacom worden toegepast.

3 TERMINATINGKOSTEN OP MOBIELE NETWERKEN

Momenteel zijn de verschillende bestanddelen van de MTR-terminatingkosten op mobiele netwerken in België de volgende :

Bestanddeel	Peak	Off-peak
Set-up	1,7	1,7
Duration	7,5 (Belgacom Mobile) 8,7 (Mobistar & KPNO)	4,35

Die prijzen zijn uitgedrukt in Belgische frank, exclusief BTW.

Bij de bepaling van de gemiddelde eenheidskostprijs (bijvoorbeeld per minuut) voor interconnectie die door een andere operator moet worden betaald om een oproep te laten eindigen op een mobiel netwerk, moet rekening worden gehouden met het profiel van de karakteristieken van het aldus afgewikkelde verkeer, namelijk de twee volgende elementen :

- de verdeling van de oproepen tussen de piek- en de daluren;
- de statistische verdeling van de duur van de oproepen om op correcte wijze de set-upkosten toe te wijzen.

In het algemeen is het gemiddelde MTR-tarief per minuut binnenkomend verkeer het resultaat van de onderstaande formule :

$$MTR = (PK-SU / DUR_{peak} + PK-DU) * \%_{peak} + (OF-SU / DUR_{off} + OF-DU) * \%_{off}$$

4 PSTN = Public Switched Telephone Network

In die formule staan de elementen DUR_{peak} en DUR_{off} voor de gemiddelde duur van de oproepen respectievelijk in de piekuren en in de daluren, terwijl de afkortingen $\%_{\text{peak}}$ en $\%_{\text{off}}$ overeenstemmen met de percentages verkeer tijdens die twee types van periodes.

Indien men dus bijvoorbeeld ervan uitgaat dat het verkeer dat op een mobiel netwerk binnenkomt vanwege een andere operator, gekenmerkt wordt door een verdeling van 60%-40% tussen de piekuren en de daluren en door een gemiddelde duur van de oproepen van twee minuten, ongeacht het uur, hetgeen min of meer overeenstemt met de karakteristieken van het verkeer dat op het Proximus-netwerk eindigt, dan bedraagt de gemiddelde MTR-eenheidskostprijs 7,09 Belgische frank per minuut op het netwerk van Belgacom Mobile en 7,81 Belgische frank per minuut naar de netwerken van Mobistar en KPN Orange, d.i. een verschil van ongeveer tien percent.

4 WETTELIJK EN REGLEMENTAIR KADER

Richtlijn 97/33/EG van 30 juni 1997 van het Europees Parlement en de Raad heeft betrekking op interconnectie op telecommunicatiegebied, wat betreft de waarborging van de universele dienst en op de interoperabiliteit door toepassing van de beginselen van Open Network Provision (ONP) (Richtlijn "ONP⁵-Interconnectie"). Die richtlijn slaat met name op de volgende aspecten :

- de rechten en plichten inzake interconnectie van de operatoren van telecommunicatienetwerken en -diensten om een efficiënte interconnectie te waarborgen en de eventuele beperkingen op dat gebied weg te werken;
- de bijzondere plichten voor de operatoren die aangemeld zijn als beschikkende over een aanmerkelijke macht op de markt (SMP⁶) alsook de criteria voor de bepaling van dat statuut;
- de principes van niet-discriminatie en transparantie die op de interconnectievoorwaarden van toepassing zijn;
- de principes van tarifiering van de interconnectie, kostenoriëntering en boeking van die kosten;
- de essentiële verantwoordelijkheid terzake van de nationale regelgevende instanties in de telecommunicatiesector (in casu het BIPT in België)

Krachtens artikel 6 van die Richtlijn ONP-Interconnectie, moeten de operatoren die aangemeld zijn als SMP-operator op de betreffende markt het niet-discriminatiebeginsel naleven, d.w.z. op andere operatoren voorwaarden toepassen die vergelijkbaar zijn met degene die zij hun eigen diensten bieden.

De verplichting tot kostenoriëntering van de interconnectiekosten die door een netwerkoperator of een operator van een telecommunicatiedienst worden gevraagd, vloeit voort uit artikel 7 van die richtlijn : de organisaties die openbare telecommunicatienetwerken en/of algemeen beschikbare telecommunicatiediensten exploiteren en die door de nationale regelgevende instanties (NRA⁷ of NRI) zijn aangemeld als beschikkend over een aanmerkelijke macht op de nationale markt voor interconnectie, dienen voor hun prijzen voor interconnectie de beginselen van transparantie en kostenoriëntering te volgen. Die eisen kunnen worden toegepast op operatoren van openbare vaste telefoonnetwerken, op operatoren van een (vaste)-spraaktelefoondienst en huurlijndienst of op netwerkoperatoren en operatoren van openbare diensten voor mobiele telefonie.

In de Belgische wetgeving vloeit de verplichting tot kostenbasing voor de operatoren van mobiele telefonie voort uit de artikelen 106, § 1 en 109ter, § 4 van *de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven* : voor die operatoren geldt die verplichting maar wanneer zij een sterke positie hebben op de markt voor interconnectie. Het is de taak van het BIPT om de lijst op te stellen van de operatoren die worden aangemeld als operatoren met een sterke marktpositie, waarbij het aangenomen criterium een marktaandeel van meer dan 25 % is, overeenkomstig artikel 4 van de Richtlijn ONP-Interconnectie en overeenkomstig artikel 105undecies van de wet van 21 maart 1991. De gedetailleerde criteria voor de beoordeling van het SMP-statuuat zijn afgeleid uit de relevante aanbevelingen van de Europese Commissie.

Het is op die basis dat Belgacom Mobile als exploitant van het Proximus-netwerk in oktober 2000 aangemeld is als operator met een sterke positie (SMP) zowel op de markt voor mobiele telefonie als op de markt voor interconnectie.

5 ONP = Open Network Provision

6 SMP = Significant Market Power

7 NRA = National Regulatory Authority (het BIPT in België)

Sedert juni 1999 had dat bedrijf al het statuut van een operator met een sterke positie op de markt voor openbare mobiele-telecommunicatienetten.

Overeenkomstig de voormelde wettelijke bepalingen impliceert het SMP-statuuut op de markt voor openbare netten en diensten voor mobiele telefonie in principe dat het niet-discriminatiebeginsel wordt nageleefd, terwijl het SMP-statuuut op de markt voor interconnectie bovendien de eis inhoudt dat de interconnectietarieven op de kosten gebaseerd moeten zijn.

5 BEGINSSEL VAN NIET-DISCRIMINATIE

De praktische verificatie van de naleving van het niet-discriminatiebeginsel is niet eenvoudig gelet op de talrijke parameters van de (mobiele-) telecommunicatiemarkt. De interpretatie op zich van dat beginsel en de omvang van het toepassingsgebied ervan kunnen al tot een zekere controversale leiden.

Toch moet het BIPT, rekening houdende met de evolutie van de markt voor mobiele-telefoniediensten in België, de naleving van dat principe nagaan door elke operator die aangewezen is als organisatie met een sterke positie (SMP) op de nationale markt voor openbare netten en diensten voor mobiele telefonie. De niet-discriminatie inzake interconnectie is in artikel 6.a van de Richtlijn ONP-Interconnectie en in artikel 109ter, § 3 van de wet van 21 maart 1991 gedefinieerd als de verplichting voor elke betrokken operator om voor de overige operatoren voorwaarden toe te passen die vergelijkbaar zijn met die welke voor hun eigen diensten gelden.

Dat beginsel van niet-discriminatie houdt uiteraard op de eerste plaats in dat de MTR-kosten die door de betreffende mobiele operator worden aangerekend, in vergelijkbare interconnectieomstandigheden identiek zijn voor elke andere (nationale) vaste of mobiele operator. Datzelfde beginsel van niet-discriminatie kan echter ook een aantal verplichtingen inzake het "intra-PLMN⁸"-kleinhandelstarief opleggen, hetgeen voor de markt belangrijk is daar de mobiele operatoren de neiging hebben om zeer lage tarieven aan te bieden voor hun "on-net"-oproepen. Zelfs al gaat het om een tarief dat van toepassing is op zuiver interne oproepen op het betreffende mobiele netwerk, moet er immers vanuit worden gegaan dat dit tarief (fictieve) terminatingkosten moet bevatten die de betreffende mobiele operator geacht wordt zichzelf aan te rekenen : die benadering is trouwens bevestigd door de methodologie voor de beoordeling van de SMP-statuten, die eist dat de operatoren hun interne "on-net"-verkeer boeken, in principe tegen dezelfde terminatingprijs als die welke wordt aangerekend aan de geïnterconnecteerde operatoren.

Daarom is het BIPT in eerste instantie van oordeel dat een SMP-operator op de mobiele markt verplicht moet zijn om voor elk van zijn tariefformules ("tariefplan") de volgende voorwaarde na te leven : het kleinhandelstarief voor de "intra-PLMN"-oproepen moet ten minste het bedrag dekken van de MTR-interconnectiekosten die door die operator aan andere geïnterconnecteerde operatoren worden gevraagd. In die context moet onder "intra-PLMN-tarief" worden verstaan : de gemiddelde opbrengst die dat soort van oproepen voor de operator levert, rekening houdende met onder andere de abonnementen en de statistische verdeling van de duur van de oproepen.

Onderzoek van de huidige tariefplannen van Belgacom Mobile, momenteel de enige operator die aangemeld is als organisatie met een sterke positie op de markt voor mobiele telefonie, toont aan dat alle tariefplannen van dat bedrijf voldoen aan die minimumeis, zelfs al ligt de door die operator toegepaste retentionmarge in sommige gevallen heel laag. In de toekomst behoudt het BIPT zich het recht voor om, indien nodig, de interpretatie te herzien van het beginsel van niet-discriminatie dat van toepassing is op de operatoren die aangemeld zijn als operator met een sterke positie op de mobiele markt, waarbij de verschillende elementen van de ontwikkeling van de telecommunicatiemarkt in België in aanmerking zullen worden genomen.

Uiteraard moet elke mobiele SMP-operator ervoor zorgen dat elke nieuwe tariefformule die op de markt wordt gelanceerd aan die voorwaarde van niet-discriminatie voldoet. Wanneer in de toekomst een nieuwe mobiele operator als SMP-operator op die markt zal worden aangemeld, zal die eventueel zijn tariefstructuur moeten herzien om zich naar die voorwaarde te schikken : die eventuele herbalancering van de tarieven zou moeten zijn afgewerkt binnen een redelijke termijn na de officiële dag van aanmelding van het SMP-statuuut van die operator.

8 PLMN = Public Land Mobile Network

6 RETROACTA

Op 20 oktober 2000 heeft de minister van Telecommunicatie op basis van een advies van het BIPT, Belgacom Mobile aangewezen als operator met een sterke positie op de markt voor interconnectie.

Op grond van een nieuw advies van het BIPT heeft de minister van Telecommunicatie op 18 januari 2001 dat bedrijf gevraagd om sommige van zijn interconnectietarieven te verlagen. Op die manier is op 15 februari 2001 een overgangsmaatregel van kracht geworden waarbij het terminatingtarief van Belgacom Mobile, voor het element "peak duration", verlaagd is in de vorm van een price cap RPI-15% (9), hetgeen na aftrek van het inflatiecijfer op jaarbasis aanleiding gaf tot een verlaging met 13,2% of 1,2 Belgische frank per minuut (excl. BTW).

Gelet op haar statuut als SMP-operator op de markt voor spraaktelefonie moet Belgacom dezelfde retentionmarge toepassen naar de verschillende Belgische mobiele netwerken en heeft zij bijgevolg die verlaging van het MTR-tarief in de piekuren van haar dochteronderneming Belgacom Mobile als zodanig doorgerekend in haar eigen kleinhandelstarieven op haar PSTN, maar enkel voor de F2M-oproepen naar het Proximus-netwerk. Als gevolg daarvan zien de klantentarieven van Belgacom voor oproepen naar de Belgische mobiele netwerken er nu zo uit (bedragen in Belgische frank, inclusief BTW):

Tariefbestanddeel	Naar Proximus	Naar Mobistar & KPNO
Set-upkosten (peak & off-peak)	4 BEF	4 BEF
Durationkosten (peak)	11,55 BEF	13 BEF
Durationkosten (off-peak)	6,5 BEF	6,5 BEF

Krachtens het principe van kostenbasering heeft Belgacom dus enkel onderscheid gemaakt tussen haar klantentarieven tijdens de piekuren naargelang de mobiele operator van bestemming van de oproep. Er dient te worden opgemerkt dat toen (februari 2001) de twee andere mobiele operatoren op voorhand door het BIPT op de hoogte gebracht zijn van de geplande maatregel en dat hen ook gevraagd werd om eventueel hun MTR-terminatingkosten aan te passen, wat zij niet gedaan hebben.

7 KOSTENMODEL

Op verzoek van het BIPT werkt Belgacom Mobile momenteel een volledig model uit dat gedetailleerd de toewijzing beschrijft van de verschillende kosten aan de verschillende producten en diensten die door die operator aangeboden worden. Om evidente redenen van vertrouwelijkheid mogen de details en de gegevens van dat complexe model niet aan een derde openbaar gemaakt worden. Alle aspecten van het model in kwestie zijn onderworpen aan een uitvoerige audit door het BIPT, met de hulp van bureau Van Dijk als externe consultant.

In dit stadium is het nog te vroeg om de financiële resultaten van dat kostenmodel mee te delen. Toch lijken de eerste aanwijzingen aan te tonen dat er een marge bestaat tussen het huidige niveau van de MTR-kosten die door Belgacom Mobile worden toegepast enerzijds, en de gemiddelde kosten die in aanmerking moeten worden genomen, zoals die voortvloeien uit de boekhouding van die onderneming anderzijds, rekening houdend met realistische en redelijke hypothesen.

Het BIPT is bijgevolg van mening dat het MTR-kostenniveau van die operator, in afwachting van de definitieve resultaten van het kostenmodel, op korte termijn opnieuw kan worden verlaagd.

9 RPI = Retail Price Index (index van de consumptieprijzen)

8 AANPASSING VAN DE INTERCONNECTIEKOSTEN VAN BELGACOM MOBILE

In België, net als in de andere landen, heeft de mobiele-telecommunicatiemarkt zich sterk verschillend ontwikkeld van de markt voor vaste spraaktelefonie, waarvoor al lang een historische operator bestaat met een staatsmonopolie. De evolutie in de mobiele-telefoonmarkt heeft geleid tot de ontwikkeling van tariefstrategieën waarbij de betrokken operatoren hun inspanningen hebben toegespitst op de prijs van de abonnementen en de oproepen vanaf mobiele telefoons. Anderzijds zijn de interconnectiekosten die door de mobiele operatoren aan andere operatoren gevraagd worden om oproepen op hun eigen netwerken af te wikkelen, in vergelijking tamelijk hoog gebleven.

Het zou ongepast zijn om aan Belgacom Mobile een te bruske wijziging in haar interconnectietarieven op te leggen, wat een aantal verkeerde effecten op de Belgische telecommunicatiemarkt zou kunnen teweegbrengen, zowel op de markt voor de vaste als voor de mobiele telecommunicatie, en bijgevolg zijn overgangsmaatregelen absoluut noodzakelijk. Door middel van een geleidelijke aanpassing van het MTR-kostenniveau zouden de verschillende marktspelers zich kunnen aanpassen aan de nieuwe voorwaarden en, meer bepaald wat de operatoren voor mobiele telefonie betreft, zouden zij geleidelijk, indien nodig, een beleid van tariefherbalancering kunnen invoeren.

De ontplooiing van mobiele-telefoonactiviteiten biedt enkele specificiteiten die eigen zijn aan België en die een impact hebben op bepaalde kostenelementen voor de verstrekking van die diensten in vergelijking met andere Europese landen : de geringe omvang van het nationale grondgebied, gecombineerd met één van de grootste bevolkingsdichtheden ter wereld, alsook de huidige, tamelijk onevenwichtige verdeling van de Belgische markt onder drie operatoren voor mobiele telefonie kunnen leiden tot een lagere kostprijs dan in de meeste andere landen. Het BIPT is dan ook van mening dat inzake de terminatingkosten op mobiele netwerken, België zich op een niveau zou moeten situeren dat duidelijk lager ligt dan het gemiddelde van de mobiele netwerken van operatoren die aangewezen zijn als operator met een sterke marktpositie in de landen van de Europese Unie.

Wat ook de kosten zijn van de terminatingdiensten op mobiele netwerken in België, toch is het niet raadzaam dat het niveau van de overeenstemmende kosten in ons land abnormaal lager ligt dan de interconnectiekosten die in het buitenland worden toegepast. Het BIPT stelt bijgevolg voor dat het niveau van de interconnectiekosten voor de afwikkeling van oproepen op het Belgacom Mobile-netwerk in principe ten minste 20% lager moet zijn dan het gemiddelde van de mobiele operatoren die aangewezen zijn als operator met een sterke marktpositie in de landen van de Europese Unie.

9 BEREKENING VAN NIEUWE MTR-TARIEVEN

Tegenwoordig kan men met de formule van punt 3 berekenen dat het gemiddelde MTR-terminatingtarief van Belgacom Mobile 7,06 BEF per minuut bedraagt, rekening houdende met de statistische karakteristieken van het verkeer, zoals meegedeeld door die operator.

Rekening houdende met de verdeling van het verkeer van Belgacom Mobile samen met de afbakening van piek- en daluren die eigen zijn aan elk van de betrokken landen, toont de analyse van de interconnectietarieven van buitenlandse operatoren die aangewezen zijn als operator met een sterke marktpositie in de landen van de Europese Unie, overigens aan dat het gemiddelde MTR-terminatingtarief in Europa momenteel 7,90 Belgische frank per minuut bedraagt.

Bijgevolg zou het huidige gemiddelde MTR-tarief van Belgacom Mobile nog tot 6,32 Belgische frank per minuut moeten worden verlaagd. Die nieuwe verlaging kan worden doorgevoerd door een verlaging tot 6,26 Belgische frank van de PK-DU-prijs die evenredig is met de duur van de gesprekken tijdens de piekuren, dit is een vermindering van 16,5% ten opzichte van het niveau van 7,5 Belgische frank per minuut, dat sinds 15 februari 2001 toegepast wordt. De voorgestelde verlaging stemt overeen met een vermindering van 10,5% ten opzichte van het gemiddelde niveau van de MTR-kosten van Proximus tegenover het huidige niveau, waarbij de tarieven van de piek- en daluren gecombineerd worden.

Aldus bedraagt het gecombineerde effect van de twee verlagingen van de interconnectietarieven van de Belgacom Mobile (die van 15/2/2001 en de nieuwe aanpassing die in dit advies wordt voorgesteld) gemiddeld, sinds het begin van het lopende jaar, ongeveer 21% op de MTR-terminatingkosten van Proximus.

10 IMPACT OP DE TARIEVEN VAN VASTE NAAR MOBIELE TOESTELLEN

Met die nieuwe terminatingtarieven van Belgacom Mobile zouden de klantentarieven voor de F2M-oproepen van het PSTN van Belgacom naar het gsm-netwerk van Proximus als volgt moeten worden aangepast:

Tarieven voor Belgacom-oproepen naar Proximus	Huidig tarief	Nieuw tarief
Set-upkosten (peak & off-peak)	4 BEF	4 BEF
Durationkosten (peak)	11,55 BEF	10 BEF
Durationkosten (off-peak)	6,5 BEF	6,5 BEF

Met die nieuwe F2M-tarieven, zou de gemiddelde prijs, inclusief BTW, van een oproep van Belgacom naar Proximus dalen van 11,53 frank per minuut tot 10,60 frank per minuut, wat een daling van 8% vertegenwoordigt, in de veronderstelling dat een oproep gemiddeld twee minuten duurt en met een verdeling van 60 % - 40 % tussen het verkeer tijdens de piek- en de daluren.

Ongeacht die nieuwe aanpassing van de F2M-tarieven door Belgacom, is het BIPT van plan opnieuw besprekingen te voeren met die operator om de aanzienlijke retentionmarge die toegepast wordt op dat type van oproepen te verlagen en die te laten overeenstemmen met de tariefstructuur van interne nationale oproepen op het PSTN van Belgacom. Tijdens de eerste besprekingen over die problematiek waren de vertegenwoordigers van Belgacom van mening dat die marge redelijk was, meer bepaald gelet op de technische kosten, de kwestie van wanbetalers en de overheadkosten van de onderneming. Het BIPT is echter van mening dat een lichte daling moet kunnen worden overwogen parallel met de onderhandelingen omtrent BRIO¹⁰ en BRUO¹¹.

11 TIJDSHEMA VOOR DE TOEPASSING

De toepassing in de praktijk door Belgacom Mobile van een nieuw MTR-tarief vereist minstens een periode van meerdere weken opdat de andere operatoren zich kunnen aanpassen (factureersystemen, het informeren van de cliëntèle, eventuele wijzigingen in hun eigen interconnectiekosten).

Omdat Belgacom Mobile reeds aan een eerste aanpassing van haar terminatingkosten onderworpen werd in februari jongstleden, voorziet het BIPT dat de tweede wijziging die in dit advies wordt voorgesteld, in werking treedt op 1 oktober 2001. Om geen onnodige verwarring op de markt te zaaien, is het immers niet raadzaam om de frequentie van de aanpassingen van de interconnectietarieven al te veel op te voeren.

Nadien zou men vanaf het jaar 2002 op basis van een internationale benchmarking een jaarlijkse herziening kunnen overwegen van de interconnectietarieven van de mobiele operatoren die aangewezen zijn als operator met een sterke marktpositie op de interconnectiemarkt, zonder de kostenbasering van de tarieven van Belgacom Mobile uit het oog te verliezen.

12 BEGELEIDENDE MAATREGELLEN

De toepassing van die belangrijke beslissing inzake de interconnectiekosten van Belgacom Mobile zou samen moeten gaan met begeleidende maatregelen die bestemd zijn om een adequaat evenwicht te garanderen tussen de diverse markspelers in de telecommunicatie-sector in België. Het BIPT is er zich van bewust dat sommige van de aldus voorgestelde begeleidende maatregelen niet berusten op een zeer solide wettelijke basis, zoals de punten a en b hierna. Toch is het Instituut ervan overtuigd dat het hier gaat om een evenwichtig geheel van beslissingen die kunnen bijdragen tot een harmonieuze ontwikkeling van de telecommunicatiemarkt in België en tot de bescherming van de belangen van talrijke gebruikers van die diensten. Het BIPT stelt voor om, door middel van overlegplatformen met de operatoren, de toepassing van die maatregelen aan te moedigen en het engagement op vrijwillige basis, indien nodig, van de verschillende betrokken ondernemingen te steunen.

10 BRIO = Belgacom Reference Interconnect Offer

11 BRUO = Belgacom Reference Unbundling Offer

Het BIPT is van mening dat, om een gezonde concurrentie tussen de verschillende betrokken operatoren te behouden en om te waken over de belangen van de eindgebruikers, de volgende begeleidende maatregelen zouden moeten worden aangenomen :

- a. de twee andere operatoren van de mobiele-telefoondienst (Mobistar en KPN Orange) zouden hun eigen terminatingkosten voor oproepen enigszins moeten afstemmen op die van Belgacom Mobile : het maximale verschil tussen de globale niveaus van MTR-kosten tussen de verschillende mobiele operatoren zou in geen geval 15% van het laagste niveau mogen overschrijden, zoals dat het geval is in verschillende Europese landen;
- b. de operatoren van de vaste dienst voor spraaktelefonie zouden dezelfde retentionkosten moeten toepassen voor de vaststelling van hun kleinhandelstarieven voor de oproepen die bestemd zijn voor de verschillende Belgische mobiele netwerken. Er dient te worden opgemerkt dat de verplichting in ieder geval op Belgacom rust, als operator met een sterke positie op de markt voor spraaktelefonie maar dat die ook toepasbaar zou moeten worden gemaakt op de andere alternatieve operatoren (OLO's¹²), ongeacht hun marktaandeel;
- c. Belgacom zou moeten proberen om de retentionmarge die de openbare operator voor de prijzen van zijn F2M-oproepen toepast enigszins te verlagen, en dit om de gevraagde inspanningen billijk te verdelen over zowel de mobiele operatoren als de vaste operatoren om de eindgebruikers de beste prijzen te laten genieten voor dat type van oproepen. De retentionmarge die Belgacom toepast op dat soort van oproepen zou coherent moeten zijn met wat wordt toegepast voor de interne nationale oproepen op het PSTN van Belgacom;
- d. Overeenkomstig het principe van niet-discriminatie, zou geen enkele mobiele operator die aangewezen is als operator met een sterke marktpositie op de markt voor mobiele telefonie (in dit geval gaat het momenteel enkel om Belgacom Mobile) een tariefformule mogen aanbieden waarin zou blijken dat de prijzen van bepaalde types van oproepen van mobiele telefoons, in het bijzonder de interne oproepen op het netwerk van de mobiele operator in kwestie, niet voldoende (cf. punt 5) het niveau van de terminatingkosten dekken die aan de andere operatoren aangerekend worden;
- e. Omwille van de confidentiële elementen die van die aard kunnen zijn dat zij het commercieel gedrag van de spelers op de telecommunicatiemarkt voorbarig beïnvloeden, wordt het punt e van het BIPT advies nog niet integraal bekend gemaakt . In het punt e bepaalt het BIPT de voorwaarden waaronder een mobiele SMP operator voorkeurstarieven kan aanbieden voor de oproepen vast naar mobiel.. Belgacom Mobile zou uiterlijk tegen 10 augustus 2001 een volledige aanbieding moeten formuleren voor dat type van dienst. Die aanbieding, die ter goedkeuring aan het BIPT zal worden voorgelegd, zal het onderwerp zijn van een consultatie van de andere betrokken operatoren met de bedoeling die eind september te voltooien;
- f. in de Belgacom-gebouwen zouden de collocatievoorwaarden moeten worden versoepeld die worden toegepast op de verschillende operatoren van telecommunicatienetwerken en aan Belgacom zou moeten worden opgelegd om faciliteiten en voorwaarden aan te bieden die vergelijkbaar zijn met diegene die aangeboden worden in haar mobiele dochteronderneming en gelijkwaardig zijn met de collocatievoorwaarden van de BRIO- en BRUO-aanbiedingen. In het bijzonder moet directe interconnectie van alternatieve operatoren (OLO's) met schakelaars van Belgacom Mobile worden toegestaan, vanuit ruimtes die reeds door die operatoren geëxploiteerd worden in de lokalen van Belgacom voor de interconnectie en/of de toegang tot het aansluitnetwerk. De voorwaarden zouden zowel de principes van kostenbasering van de financiële voorwaarden moeten respecteren, alsook de principes van niet-discriminatie tussen alle operatoren die bij de collocatie in gebouwen van Belgacom betrokken zijn;
- g. Tot slot zouden de aanpassingen van de interconnectiekosten van mobiele operatoren rekening moeten houden met de vereisten van een adequate tarieftransparantie in het kader van de op handen zijnde invoering van overdraagbaarheid van mobiele nummers.

12 OLO = Other Licensed Operator

13 CONCLUSIES

Ook al is de onderneming Belgacom Mobile, als operator die aangewezen is als operator met een sterke marktpositie (SMP) op de nationale interconnectiemarkt, overeenkomstig de relevante wettelijke en reglementaire bepalingen, zowel op Europees als op Belgisch niveau, in principe verplicht om het niveau van de interconnectiekosten die zij aan de andere operatoren aanrekent, te baseren op haar kosten, toch moet men concluderen dat het niet denkbaar is om momenteel een dergelijke kostenbasing op te leggen. De voorlopige resultaten van het kostenmodel van Belgacom Mobile, die nog het voorwerp moeten uitmaken van een gedetailleerde audit door bureau Van Dijk in het kader van het contract dat werd afgesloten met het Instituut, geven aan dat de gemiddelde MTR-terminatingkosten waarschijnlijk ingrijpend verlaagd moeten worden tegenover het huidige niveau. Daaruit zouden een aantal verkeerde effecten op de markt en een destabilisering van bepaalde actoren op de telecommunicatiemarkt in België kunnen voortvloeien. Bovendien moet men vaststellen dat tot nu toe geen enkel ander land in de Europese Unie een echte strikte kostenbasing lijkt te hebben opgelegd aan zijn mobiele SMP-operatoren en het is niet aangewezen om op dat gebied buitensporige verschillen tussen de lidstaten te creëren.

Bijgevolg lijkt het op korte termijn adequater om een beroep te doen op internationale "benchmarking", ook al moet de kostenbasing van de interconnectiekosten van de mobiele SMP-operatoren een doelstelling op middellange of lange termijn blijven. Gelet op de specificiteiten van de Belgische markt zou men moeten overwegen om systematisch het niveau van de MTR-kosten van Belgacom Mobile af te stemmen op een niveau dat duidelijk lager (-20%) is dan het gemiddelde van de operatoren die aangewezen zijn als operator met een sterke marktpositie in de landen van de Europese Unie. Met de gegevens die beschikbaar zijn, zou daar een verlaging van meer dan 10 % van het gemiddelde niveau van de terminatingkosten van Belgacom Mobile uit voortvloeien, tegenover het huidige niveau dat momenteel voortvloeit uit de overgangsfase die reeds sinds februari 2001 wordt toegepast. Die nieuwe verlaging zou van kracht moeten worden vanaf oktober. Om bepaalde verstoringen van de markt te vermijden, zou een adequaat geheel van begeleidende maatregelen moeten worden aangenomen, maatregelen die tegelijkertijd betrekking hebben op de andere mobiele operatoren en de operatoren van vaste netwerken.

In het vervolg zou een jaarlijkse aanpassing van de MTR-kosten van mobiele operatoren die aangewezen zijn als operator met een sterke marktpositie op de interconnectiemarkt overwogen moeten worden, altijd op basis van internationale vergelijkingen, waarbij getracht moet worden om op termijn een echte kostenbasing te bereiken.

Het spreekt voor zich dat de aanpak die in dit advies voorgesteld wordt, herzien kan worden, met name rekening houdend met de evolutie van het reglementaire kader, zowel op Belgisch als op Europees niveau, en met de telecommunicatiemarkt in het algemeen, waarbij vooral de ontwikkeling van toekomstige mobiele-communicatiesystemen van de derde generatie (UMTS¹³) in overweging wordt genomen.

13 UMTS = Universal Mobile Telecommunications System